

NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA VỀ TỔ CHỨC CHÍNH QUYỀN ĐÔ THỊ Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

■ **ĐẶNG CÔNG LUẬN (*)**

Đánh giá về tổ chức, hoạt động của chính quyền thành phố Hồ Chí Minh, Đại hội đại biểu Đảng bộ thành phố lần thứ VIII nhận định:

– Thành phố luôn giữ vững ổn định chính trị, kể cả trong những thời điểm tình hình trong nước có nhiều khó khăn và thế giới có những diễn biến phức tạp, đã góp phần quan trọng vào việc giữ vững ổn định chung của đất nước. Đó là một trong những thành tựu nổi bật, vừa là nguyên nhân, vừa là kết quả của ổn định và phát triển kinh tế – xã hội suốt thời gian qua.

– Kinh tế được khôi phục và không ngừng phát triển. Kinh tế thành phố đã trải qua những bước thăng trầm, có lúc tình thế chung của cả nước và riêng thành phố gặp khó khăn nghiêm trọng. Từ khi có đường lối đổi mới của Đảng, sức sáng tạo của nhân dân trong sản xuất – kinh doanh được khơi dậy mạnh mẽ, các điển hình tiên tiến tiếp tục được nhân rộng, kích thích kinh tế tăng trưởng nhanh, mô hình quản lý mới được hình thành, các thành phần kinh tế có những chuyển biến tích cực. Nhờ đó, tăng trưởng kinh tế của thành phố nhiều năm đạt tốc độ cao; các loại thị trường từng bước hình thành và phát triển; hợp tác kinh tế với một số địa phương trong và ngoài nước được mở rộng; đóng góp ngày càng lớn vào quá trình tăng trưởng kinh tế của cả nước (từ 13% năm 1985, nay tăng lên trên 20%, thu ngân sách tăng 10 lần). Từ một thành phố tiêu thụ, các tệ nạn xã

hội và thất nghiệp tràn lan, cơ sở hạ tầng kỹ thuật chủ yếu phục vụ chiến tranh, đến nay đã trở thành một thành phố sản xuất – kinh doanh với lớp người lao động mới, một trung tâm kinh tế lớn của cả nước, cơ sở hạ tầng không ngừng được cải thiện, phục vụ tốt hơn cho phát triển kinh tế và đời sống nhân dân.

– Đời sống của nhân dân từng bước được cải thiện. Đảng bộ và chính quyền thành phố đã dựa vào dân để phát động các phong trào hành động nhằm giải quyết các vấn đề kinh tế – xã hội đặt ra, từ đó giải quyết những bức xúc trong đời sống nhân dân. Thành phố là nơi khởi xướng và thực hiện tốt các phong trào xóa đói, giảm nghèo; đền ơn đáp nghĩa; phụng dưỡng bà mẹ Việt Nam anh hùng; xây dựng nhà tình nghĩa, nhà tình thương; bảo trợ bệnh nhân nghèo; đem lại nụ cười cho trẻ thơ v.v. mang lại kết quả thiết thực, có ý nghĩa kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội rộng lớn và có sức lan tỏa, thể hiện sinh động bản chất chế độ xã hội chủ nghĩa. Chương trình mục tiêu 3 giảm, đặc biệt là giảm người nghiện ma túy đã đem lại kết quả tích cực. Sự nghiệp văn hóa, giáo dục – đào tạo, khoa học – công nghệ, y tế, thể dục – thể thao, văn học – nghệ thuật, báo chí – xuất bản không ngừng phát triển để đáp ứng ngày càng tốt hơn đời sống tinh thần với nhu cầu đa dạng của các tầng lớp nhân dân.

– Hệ thống chính trị được củng cố; năng lực lãnh đạo của Đảng, quản lý của chính quyền được nâng lên, dân chủ được mở rộng hơn; sức mạnh của khối đại đoàn kết dân tộc không ngừng được phát huy.

() Giám đốc Sở Nội vụ thành phố Hồ Chí Minh*

Đặc biệt năm 2009, tình hình kinh tế thế giới suy thoái đã ảnh hưởng không nhỏ đến nước ta. Trước những khó khăn và thách thức, thành phố đã phấn đấu nỗ lực để phục hồi và lấy lại đà tăng trưởng cả năm đạt 8%, góp phần vào mức tăng trưởng kinh tế của cả nước là 5,2%. Thành phố đã phê duyệt Đề án phát triển hệ thống phân phối bán buôn, bán lẻ trên địa bàn từ nay đến năm 2015, tầm nhìn đến năm 2020. Tập trung phát triển và tổ chức tốt thị trường nội địa để khuyến khích sản xuất và tiêu dùng hàng trong nước, đặc biệt là phát triển nhanh mạng lưới phân phối, bán buôn và bán lẻ; tổ chức Tháng bán hàng khuyến mãi; thực hiện cuộc vận động "Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam", tăng cường các hoạt động kiểm tra, kiểm soát bảo đảm ổn định giá cả, thị trường. Qua đó, thị trường trong nước có chuyển biến tích cực. Thông qua việc thực hiện các chính sách hỗ trợ sản xuất, kích cầu đầu tư và tiêu dùng, các doanh nghiệp đã vượt qua được thời điểm khó khăn nhất, sản xuất phục hồi và có bước phát triển, lao động được thu hút trở lại, sản xuất công nghiệp trên địa bàn đã tăng trưởng khá. Tổng thu ngân sách trên địa bàn tăng 3,87% so với cùng kỳ năm trước.

Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu đạt được, Đại hội Đảng bộ thành phố lần thứ VIII đánh giá: "hệ thống chính trị chưa ngang tầm với nhiệm vụ trong thời kỳ mới". Trong đó, nhấn mạnh sự yếu kém về hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước; tổ chức các cấp chính quyền thành phố còn biểu hiện thiếu thống nhất, thiếu đồng bộ, chưa dựa trên các đặc trưng của đô thị như: hạ tầng kỹ thuật, hạ tầng xã hội, phúc lợi công cộng, kể cả trật tự trị an... dẫn đến hiệu quả của công tác quản lý hành chính nhà nước còn thấp.

Khi kinh tế thành phố phát triển cùng với tiến trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, các khu công nghiệp – khu chế xuất và dưới áp lực của chuyển đổi việc làm và thu nhập, một lực lượng lao động ở nông thôn ra thành phố tìm việc dưới nhiều hình thức khác nhau. Theo công bố mới nhất của Cục Thống kê thành phố, bình quân một năm thành phố Hồ Chí Minh tăng thêm 208.000 người – chủ yếu do tăng cơ học (bình quân là 3,5% một năm),

gần bằng số dân một quận trung bình. Dự báo đến năm 2020, thành phố Hồ Chí Minh sẽ lọt vào top các siêu đô thị của thế giới – trên 10 triệu dân.

Hiện tượng tăng dân số cơ học của thành phố quá nhanh đã tạo ra sức ép về cơ sở hạ tầng, giao thông, nhà ở, giáo dục, y tế và an ninh trật tự; hạ tầng cơ sở không đáp ứng kịp nhu cầu và thành phố phải đối diện với nhiều vấn đề như lao động, việc làm, nhà ở, quản lý dân cư, quản lý an ninh trật tự, quản lý xã hội, chính sách cư trú; phạm pháp hình sự, các tệ nạn xã hội có chiều hướng gia tăng... Khi sự đáp ứng bị "vượt ngưỡng" sẽ gây ảnh hưởng không nhỏ đối với đời sống kinh tế, xã hội của chính người dân. Điều đó làm tăng trách nhiệm cho bộ máy hành chính trong hoạt động quản lý.

Do dân số tăng quá nhanh nên hiện nay có phường đang phải quản lý gần 100.000 người dân. Diện tích đất sản xuất nông nghiệp dần bị thu hẹp, thay vào đó là nhà cửa mọc lên; nhà xây dựng không phép, trái phép, sai phép vẫn còn trên địa bàn nhiều quận, huyện. Bên cạnh đó, tốc độ phát triển của bệnh viện, trường học... không song hành cùng với tốc độ phát triển dân số, tạo ra sự quá tải đối với các cơ sở cung cấp dịch vụ này.

Thực trạng đó đòi hỏi công tác tổ chức chính quyền đô thị ở thành phố Hồ Chí Minh phải tính tới những đặc thù riêng trên các lĩnh vực quản lý hạ tầng kỹ thuật, quản lý kinh tế-xã hội, quản lý xây dựng.... Đây là những vấn đề mà các địa phương khác không phát sinh hoặc chưa trở thành bức xúc; cụ thể như:

– Để quản lý, điều hành một thành phố được xếp loại đô thị đặc biệt với quy mô dân số hơn 7 triệu dân, là một trung tâm kinh tế, dịch vụ, văn hóa, khoa học – kỹ thuật, du lịch, đầu mối giao thông, giao thương trong nước và quốc tế, có vai trò thúc đẩy sự phát triển kinh tế – xã hội của khu vực và cả nước; đồng thời đáp ứng hội nhập kinh tế quốc tế, mà tổ chức bộ máy thành phố và số lượng biên chế cán bộ, công chức hành chính thành phố giống như các tỉnh, thành phố khác là không phù hợp. Để chính quyền thành phố hoạt động có hiệu quả thì bộ máy thành phố cần có các cơ quan mang tính đặc thù, như: công ty đầu tư tài chính nhà nước của thành phố, thanh tra xây dựng quận, huyện

và phường, xã, công ty dịch vụ cơ quan nước ngoài, văn phòng tiếp công dân... và một số cơ quan chuyên môn khác thuộc Ủy ban nhân dân thành phố và quận, huyện phù hợp với yêu cầu quản lý nhà nước ở đô thị và giải quyết những vấn đề nêu trên. Năm 2009, thành phố Hồ Chí Minh tiến hành thực hiện thí điểm không tổ chức Hội đồng nhân dân tại tất cả các quận, huyện, phường (24/24 quận, huyện và 259/259 phường). Đây là chủ trương phù hợp với thực tiễn quản lý chính quyền đô thị, được nhân dân thành phố đồng tình và sự thống nhất của các ngành, các cấp ở thành phố. Nhìn chung mô hình này đã góp phần vào công cuộc cải cách hành chính, rút ngắn được thời gian ban hành các quyết định hành chính, hệ thống quản lý nhà nước thông suốt, hiệu lực, hiệu quả hơn.

- Đổi mới cơ bản mô hình tổ chức và phương thức hoạt động của các đơn vị sự nghiệp công. Cần tiếp tục đổi mới cơ chế quản lý của Nhà nước để các đơn vị sự nghiệp công lập phát triển mạnh mẽ, có hiệu quả. Nhà nước tiếp tục tăng đầu tư cho giáo dục, y tế, văn hóa, thể dục, thể thao, đặc biệt là cho những vùng nghèo, người nghèo, bảo đảm những dịch vụ cơ bản cho nhân dân. Đồng thời, Nhà nước đẩy mạnh xã hội hóa, vận dụng hợp lý những mặt tích cực của cơ chế thị trường để khuyến khích và huy động các thành phần kinh tế trong và ngoài nước, các nguồn lực khác nhằm phát triển mạnh các dịch vụ công, đáp ứng tốt hơn các nhu cầu đa dạng ngày càng tăng của nhân dân qua các chính sách ưu đãi về đất đai, thuế, tín dụng...

- Thành phố Hồ Chí Minh là trung tâm về nhiều mặt của khu vực và của cả nước; do đó, công tác đào tạo nhân lực không chỉ là riêng cho thành phố mà còn góp phần đào tạo cho các khu vực lân cận. Mặt khác, kinh tế thành phố chuyển dịch theo hướng tăng nhanh tỷ trọng các ngành công nghiệp hàm lượng công nghệ cao, dịch vụ có giá trị gia tăng cao thì nhu cầu nhân lực được đào tạo căn bản, chất lượng cao sẽ rất lớn. Chất lượng nguồn nhân lực thành phố là yêu cầu khách quan trong nhiệm vụ phát triển, đồng thời cũng là thách thức đối với thành phố trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Ngoài ra, việc bồi dưỡng nâng cao trình độ cho đội ngũ cán bộ, nhất là cán bộ lãnh

đạo, quản lý có phẩm chất chính trị, có tinh thần yêu nước, có trí tuệ và trình độ chuyên môn cao, có trách nhiệm trước dân, không ngừng đổi mới, sáng tạo và có nhiệt tình cách mạng; có chính sách phù hợp nâng cao trình độ và tăng thu nhập cho cán bộ, công chức, người lao động và thu hút nhân tài là vấn đề hết sức cấp bách của thành phố hiện nay.

- Thực hiện có hiệu quả kế hoạch ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động của cơ quan nhà nước thuộc thành phố Hồ Chí Minh, với mục tiêu là hoàn thiện hệ thống điện tử "một cửa liên thông", "một cửa điện tử" trong giải quyết thủ tục hành chính cho tổ chức và công dân, từng bước nâng cao chất lượng phục vụ và dịch vụ công trực tuyến, trở thành trung tâm thông tin của vùng, xây dựng chính phủ điện tử, thiết thực phục vụ yêu cầu của người dân và doanh nghiệp. Bảo đảm hệ thống thông tin chỉ đạo, điều hành, trao đổi thông tin thông suốt, kịp thời từ Ủy ban nhân dân thành phố đến các sở ngành, quận, huyện và một số phường, xã điểm. Tiếp tục áp dụng hệ thống quản lý chất lượng theo tiêu chuẩn ISO 9001:2000 và triển khai việc ứng dụng hệ thống quản lý chất lượng theo tiêu chuẩn TCVN ISO 9001:2008 vào hoạt động của cơ quan hành chính nhà nước. Tiếp tục triển khai thí điểm hệ thống quản lý theo kết quả (PMS).

- Giải quyết tốt mối quan hệ giữa các cơ quan hành chính nhà nước với nhân dân, doanh nghiệp, huy động sự tham gia của nhân dân và xã hội vào hoạt động quản lý của các cơ quan hành chính, đẩy mạnh cải cách hành chính gắn với thực hiện quy chế dân chủ cơ sở, chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí; phối hợp với các cơ quan báo, đài thông tin tuyên truyền sâu rộng, kịp thời các chủ trương, biện pháp liên quan đến công tác cải cách hành chính.

Đô thị càng lớn, phạm vi khối lượng công việc giải quyết càng nhiều, mức độ phức tạp của công việc càng cao, việc tuân thủ quy trình, quy chuẩn, quy hoạch, pháp luật càng phải triệt để, chính xác, kịp thời. Vì vậy, việc tổ chức bộ máy chính quyền ở một đô thị lớn như thành phố Hồ Chí Minh phải tính tới các đặc thù riêng trên cơ sở bảo đảm việc quản lý nhà nước tập trung, thống nhất, thông suốt, nhanh nhạy, có hiệu lực, hiệu quả cao □